

ABONAMENTUL

Pe 1 an . . . . 12 lei
Un număr nou 10 bani
• vechi 40

CENTRUL DOBROGEI

ANUNCIURI

Se primeste direct la
administrația ziarnului și
în condițiunile cele mai
avantajoase.

Apare săptămânal în Babadag.

SUB DIRECȚIA UNUI COMITET

Redactia și Administrația Str. Carol.

Rolul presel fătă de Dobrogea

Presă din țara Românească în general, și Presă din Dobrogea în special, are către acesta provincie obligațiunile unui contract de o mare răspundere de onore și de caracter. Neajunsurile economice ale provinciei, trebuințele materiale ale populației, cultul, instrucțiunea, armata, într-un cuvint tot ce se referă la buna starea și înflorirea Dobrogei, trebuie să facă obiectul de discuție al presei în general; căci Presă trebuie să fie tribuna de pe care se predica adevărul și dreptatea, și numai ea este singurul mijloc prin care poporul sta la vorba cu clasele conducătoare, cu guvernele ţării.

Dacă în restul ţării, unde educația civica a cetățenilor este într-o cîtva formată, tot se simte încă nevoie de intervenirea presei, pentru apărarea drepturilor poporului și luminară lut asupra îndatoririlor cele are către societate; aci în Dobrogea, nici vorba nu mai începe, că Presă se găsește în adevăratul ei rol, când intervine între o populație, care abia a deschis ochii la razele unei vieți constituționale, și guvern.

Dar, dacă admitem intervenția Presel în viața politica și socială a Dobrogei înțelegem în același timp, ca ea nu trebuie să depășească stipulațiunile unui contract de onore și deminitate.

Din nenorocire însă tocmai acesta este marele păcat în care a căzut o parte a presei din țara noastră.

Pe când omenești, cărora li s'a incredințat sorta Dobrogei, fac jertfa propriilor lor interese, ca să aduca acesta provincie la progres și înflorire; pe când cu o perseveranță uimitoare, ei își primejdiesc chiar viața, ca să scape de agitațiunile unor mâini străine și vrăjmașe neamului nostru, din capitala ţării, două ziaruri mai cu séma, gasesc prilegiul să-și umple coloanele cu știri sensaționale, din niște fapte a căror față au denaturat-o cu interes.

Ce însemnă această găna nebună, în care órba patima rinjește colțit săt veninoș?

Calcarea cu voe a obligațiunilor unui contract de onore și de caracter.

Și în acest cas, pentru noi dobrogene, or-ce contract cu Presă, ce și-a uitat solia ce are, de a predica adevărul și dreptatea rămâne nul și neavenit.

Un dobrogorean

CRONICA

MAI AVEM...

Iată două cuvinte menite a rămâneea celebre în analele aventurilor galante din capitala județului Tulcea. Dar, ca să înțelegi, dragă lectore, cum să devină imprejurările în care s'a creat legenda lui „**Dacă avem**” trebuie să faci mai întâi cunoștință cu două ilustră personaj, eroi unul roman cu adevărat sensațional. Să, fiind că nici pe departe nu le bănuiești, ascultă să și-i prezint eu. Primul: se numește Kircor; secundul: d-ra Catea.

Cine-i Kircor, cine-i Catea?

Numai cine a avut rara fericire să nu înopreste pe strădele Tulcei, ca să nu-și spargă capul din cauza feericului ecleragău al acestui oraș fiorizorii sedes numai acela nu a audit nici odată strigând: **Dacă avem**..., strigăt eşit din plămâni lui Kircor vinjetor de flăcări vară, și de castane frigite, iarna; strigăt eşit din ficări unui Ereule de o statură cam de 95 c.m. înălțime, drept ca o judecată turească și numai cu o singură ferestră în loc de două. Acesta este Kircor adversarul nemibândit al frumusei Paraschiva; iar Catea e o aia grăsă, de meserie flăcătoare de sarmale.

Și acum, dragă lectore, când cunoști eroii unul roman din eale afară de sensațional, fil pe pace și ascultă cu singe rece desfășurarea tuturor evenimentelor mai departe.

Kircor s'a amoretat cobză de Catea; iar d-nieș, părdalnică d-nieș, a răspuns se vede unor stăruitor bizele din partea infocatului amoretat. Dar numai cu răspunsul n-ar fi fost nimic, absolut nimic; însă Catea a pășit mai departe; ea î-a promis lui Kircor (o întâlnire pe teren).

Cum or fi teliuit d-lor acăstă întâlnire nu știi, astă n'o pot spune, ceea-ce a trebuit să să aflu, ca să-ți împărtășesc și d-tale este: Într-o din noptile gerose ale anului nu-mi aduc aminte, cam pe la orele 12 și jumătate așa ceva, Kircor, având tinichieua cu mangal aprins într-o mână și sacul cu castane în cea lăltă plecase vesel către poetică sa locuință din strada numără.

Catea î-se arăta în balcon la al douilea etaj și disse pe. Ea întinse repede o frângie grosă de capitolul cărău era legat un coș. Kircor se său în coș. Catea se opri odată. Si când amoretatul nostru, care avuiese grija, să-și ia eu d-lui tinichieua cu mangal și sacul cu castane, flăcăse drumul jumătatea drumului între pămînt și balcon, Catea se opri, legă bine frângie de stâlpul balconului și țuști în casă, unde dormi cu pîlcăre fără să se mai gădescă la suspendatul amoretat.

Adona-ji trecătorii: unii își ficeau cruce dând cu ochii de arătarea de la balcon; iar alții mai hașăi se întreceau strigând: **Dacă avem**....

Și într-acest chip s'a format legenda lui **Dacă avem**....

Castană-frigă.

O ACUZAȚIUNE NEDREAPTA

Ecoal Moldovei în două numere consecutive tratând despre evrei din Dobrogea, are aerul de a critica pe român din Tulcea, care dice că s'ar fi aliat cu evreii în luptă ce duc contra slavismului și nu fin compt că dacă elementul evreiesc astă-dă se arată favorabil românilor, acesta o face de interes, iar ca la un moment dat acești evrei vor trece cu arme și bagaje în tabăra dușmanului și atunci ușor românii ne vom cădea a nu fi pus încrederea în acest popor care numai prietenul nostru nu poate fi.

Dacă lucrurile s'ar fi petrecând astfel cum cred cel de la Ecoal Moldovei de sigur că dreptatea ar fi din partea lor.

Noi însă am rămas surprinși când am citit despre o alianță româno-evreiască în Dobrogea, căci așa ceva n'a trecut prin mintea nimănul până acumă, iar fiind că confratil de la Ecoal Moldovei pretinde că acest lucru li s'a mărturisit de oameni politici, fruntași români din Tulcea, am voit să știm când s'a vorbit și ce anume s'a dă în acestă privință.

Rezultatul cercetărilor noastre e că nici un român din Tulcea n'a pomenit vreodată despre așa ceva, iar totul se reduce la faptul că cu ocazia congresului studențesc din Tulcea, unde am fost făță și noi, precum și reprezentanții ziarelor din țară, unul din redactori Ecoalul Moldovei vorbind cu unii oameni politici dintr-român tulcent, despre chestia evreiască, i s'a spus că cestiunea antecedență aici în Dobrogea e o cestiune secundară, căci evreii la noi nu sunt în număr așa mare ca în Moldova, iar tot de odată pe teritoriu economic ei nu sunt atât de primejdioși ca bulgarii cari fiind tot atât de aprigi ca și evrei la cățig, aș acaparat totul și în potriva căroră suntem datoră a ne luptă cu tătărușele noastre fără a ne răspăi forțele în alte lupte parțiale căt timp primejdia bulgarismului va exista.

De aci și până a se vorbi de o alianță româno-evreiască credem că suntem departe.

De alt-fel românul dobrogene prin forța imprejurărilor, astă-dă sunt mai naționaliști ca or care alt român și luptă pe care o duc, o due în general în contra slavismului care amenință o'i copleși; iar dacă astă-dă acesta luptă e mai mult accentuată în potriva bulgarilor, acela e din cauza că ei prin ușătările lor sunt astă-dă cel mai primejdios dintr-dușmani neamului românesc.

Deci să se linistescă d-nii de la Ecoal Moldovei căci românul dobrogene sunt tot atât de bun patrioți și tot atât de anti-semiți ca și frații lor din țara.

De alt-fel tendințele și aspirațiunile românilor dobrogene sunt cristalizate în cele două ziare naționaliste ce apar în județ, Centrul și Istrul și noi nu știm că în atitudinea noastră și a confratului din Tulcea să fie existat până acum ceva care să justifice bănuelile celor de la făția țărană.

D'ALE INVĒTAMENTULUI

(Şcoalele de adulți)

S'a scris stătăt despre școalele de adulți, că s'ar părea cititorilor „Centrul” ca ceva cu totul vechi și cunoscut; dar în acele scrieri s'a arătat numai că, școalele de acest fel sunt necesare fără să se intre în cestii de detalii. După un an de experiență în calitate de dascăl la școala de adulți, sub-semnatul, mă cred în măsură de a cunoaște ce se poate aștepta de la aceste școole. Știind că o mare parte dintre cititorii „Centrul Dobrogel” sunt invățători și dintre fruntași satelor: preoți, notari, primari etc., am crezut necesar să întocmesc acest articol expres pentru d-lor, atrăgându-le atenția asupra unei cestii importante. Pentru voi iubiți colegi, scriu aceste rinduri rugându-vă că dacă n'ați înființat școala de adulți în satul d-vosstră să o înființați fiind o instituție interesantă din punctul de vedere patriotic, cultural și economic în general.

Prin școalele de adulți veți arăta rolul și importanța d-vosstră în stat, se va desfășura activitatea d-vosstră și afară din peretei școalei, lucrând nu numai pentru viitor dar și pentru prezent. La aceste școole veți expune auditorilor istoria nemului nostru, veți invăța pe acești săteni modești: calculul, predându-le și noțiuni de agricultură și creșterea vitelor. Făcând ca locuitorii comunelor d-vosstră pe același pete de pămînt să muncescă mai puțin și să producă mai mult; veți putea cu toții numai prin școalele de adulți să schimbați sistemul empiric al agriculturii din Dobrogea, într-unul mai rațional și mai sistematic.— Prin aceste școole populația rurală vă va inobi și recunoște de fapt că invățătorii sunt trimiși în mijlocul ei pentru binele și felicitarea ei.

Pe cel-alii fruntași ai satelor îi rog, să lase pentru un moment intrigile și certurile ce din nenorocire pe une locuri există și cu toții să dați mâna de ajutor dascălului din sat pentru înființarea școalei de adulți, indemnând pe presteni și cunoșnici să frecuenteze aceste școole. Când din fericire avem în multe comune preoți culți, acum cred, că este locul să-și facă datoria dând tot sprijinul necesar pentru luminarea, moralisarea poporului, după perceptul evangelic: „Păstorul bun, sufletul său și-l pune pentru oile sale.” Acestea odată observate să trecem mai departe asupra scopului, ce trebuie să urmărim prin aceste școole.

Înălți, înprospătarea cunoștiințelor ce adultul în vîrstă tinere și-a căpătat pe băncile școalei, care cunoștiință se pierd din cauza, că de la părăsirea școalei adulțul nu mai pune mâna pe carte și astfel se desobișnuește încreștu și peninsuile a mai citi și scrii. Mărginindu-se în știință de a-și îscăli numele, absolvenți a patru clase primare, la presen-

tarea lor la cursurile școlei de adulți în anul trecut abia puteau silabisă înmulțirea și împărțirea, majoritatea din ei le uitase.

Am de observat că acești adulți aveau vîrstă între 25—30 ani. Vedem că din punctul de vedere cultural școala populară și atinge prea puțin scopul. De aci acuzațiunile că învățătorii nu și fac datările în conștiință.—Recunosc că pentru acăstă scădere învățătorii nu sunt vinovați.—Leacul nu poate fi alt de cît școala de adulți. Când vom avea în fiecare sat sălătura cu școala rurală căte o școală de acest fel, atunci nu vom mai întâlni absolvenți ai cursului primar, care nu pot bine ceti și scrii.

In Dobrogea aceste școli au un rol cu totul deosebit ca în cele-lalte părți ale țării, aci sunt sate cu populație străină în care nevorbindu-se limba română, adulții uită cu timpul ce a putut învăța în școlă. Tinerii supuși români de naționalitate străină, având la indemana școala de adulți vor avea interes să frecuenteze, pentru motivul că limba oficială a Statului fiind cea română în afacerile lor cu autoritățile el știu, că se înțeleg cu greu necunoscând limba. Acești tineri neputând ceta și scri de cît românește; prin urmare limba cugetării și a simțirii la el, fiind cea română, ei se obișnuesc înțelui și pe nesimțite a vorbi limba română chiar și în afacerile lor șilnice și astfel opera assimilarei iată-o adusă la bun capăt prin mijlocirea școlei de adulți.—Recrutarea elevilor școlei de adulți se face din vechii absolvenți ai școlei, din acel cari au urmat una, două sau trei clase și, din acel tineri care n-au frecuemat de loc școala însă doresc să învețe carte.—Metodul cel mai nemerit la aceste școli este cel individual și numai în casă când sunt mai mulți adulți în aceeași școală, cu același grad de cunoștință, atunci procedăm simultaneu formând atâtva diviziuni după cum corespunde și gradul de cunoștință al elevilor adulți ce avem să instruim. Începutul este greu la orice întreprindere; trebuie să multă desteritate dascălului, ca să poată menține o populație constantă la școala de adulți. Memoria atât de necesară ca să ne însușim cunoștiști pe adulți la primele lecții nu slujesc de loc, ca să-i întărim acăstă facultate a spiritualului, este nevoie de timp și pe cîtrece, adulțul frecuemat școala vedem că o plăcere il coprinde și sfărșește prin așa dice: „Eu nu pot acum să mai învăț carte.”

Legendele Istorice, „Povestea-Vorbi” de Anton Pan, Basmele lui Ispirescu, Povestile lui Crângă citite tôte acestea de adulți mai înaintă și une ori de învățător ne va servi, ca mijloc pentru a atrage pe tineretul satului la școală în lungile serii de iarnă. Astfel că cu începutul și pe nesimțite putem trece cu elevii noștri la calcul, noțiuni de Istoria patriei, noțiuni de Hygiene de Dreptul civic cu explicațione diferitelor legi cu cari țărani noștri vin în contact șilnic și pentru călcarea căror sunt dați în judecăți și puși să plătescă amendă.

Cu altă ocasiune voiu publica o programă analitică relativ la școlele de adulți. Timpul cel mai potrivit pentru frecuematarea acestor școli cred că ar fi tîrnă cînd lucrările cîmpului încetează de la 15 Octombrie până la 15 Mai inclusiv. Prelegerile se vor ține de trei ori pe săptămână și anume Sâmbătă sâra în sala claselor cu lampa, Duminică după eșirea din biserică și Duminică sâra spre Lună. De asemenei în toate sărbătorile după eșirea din Biserică.—Trei ședințe apropiate una

de alta și de scop ca elevii adulți să intărescă prin repetiție cele învățate.—O ședință poate dura 2—3 ore după numărul adulților.

De altfel, constatăm cu placere că numărul școlelor de adulți merge pe fiecare și crescend în județul Tulcea, și a căstă grătie impulsușii și indemnizații d-lui V. Vartolaei, revisor școlar al județului, că și a concursului prețios al d-lui I. Nenîtescu, prefectul județului, care cu o mărinime vrednică de totă lauda cu ocazia votării budgetelor comunelor pe anul 1898/99, a prevăzut subvenție acelor învățători, care munesc în școlile de adulți.

In asemenei condiții nu ne mai rămâne nouă dacă școlilor nimic alt de făcut de cît a sacrifica totul pentru răspândirea instrucției, până și în cele mai depărtate cătune ale provinciei.

Nalbant, 1898 Octombrie 10

Marin Aron

SAREA FĂMINTULUI

Ziarul „I-trul” a publicat că se află în posesiunea pasportului cu care a venit în Tulcea, de la Odesa, vestitorul lector Petru Alexandrov Afanasiu.

Acăstă a avut darul să scote din ținut pe d-l Zamfir Arbore care a răspuns „Istrului” printr-o scrisoare chilometrică în care arată că venerabil sănătate amic Petru Alexandrov este sărea pămentului.

Noi nu putem să știm dacă doftorul Petru Alexandrov este sau nu sărat la gustat, ceea-ce știm însă e că apărarea ce i-se face de unii pretinși români e cu totul nășată.

GRĂDINA DE ȘCOLĂ

Petersburg, 14. — „Oficialul” anunță că o epidemie ce semănat cu ciurma a izbucnit în satul Anzol, provincia Samarcanda. Său luat măsuri energice pentru a impiedica propagarea bolii.

Legenda satului Nalbant

La o depărtare de 3 kilometri de muntele Cazlar-Bair și la alta de șase de muntele Deniș-Tepe, se află așezat în câmpie satul Nalbant d'alungul văii formată de pârâiașul Teche, ce udă satul de la Vest-Sud. In present satul e locuit de două naționalități: Români și Bulgarî.

Romanii preponderă ca număr. Bătrânilor spun că puțin mai departe de sat spre E.S. se află de mult de tot o cetate turcescă. Aici seudea un pașă cu órda sa și acest pașă făcea dese excursiuni cu al săi după prăjii în câmpie. Dar cum pe atunci populația era rară, se mal ocupa și alții cu asemenea indeletnicire. Tot bătrânilor spun, că pașă din cetatea de mal sus nu-i prea mergea bine afacerile, astfel că ca și armele lui erau mai inferioare de cît a celor-l-alti pași, cari înderidere l-a dis: „Nalbant-Pașa”, adică Potcovar-Pașa. După numele pașei s-a numit și cetatea Nalbant; iar după acel al cetăței s-a numit și satul.

Probabil că primul locnitor al Nalbantului a fost turc, cari mai pe urmă s-au retras în satul Tristinie. După turci s-așezat Romanii venind din Basarabia și Transilvania cu oile la pășunat și a cestia nu rămas aci.

Bulgarî au venit în acăstă comună cam pe la 1828. Cele mai vechi urme de existență satului este o piatră în cimitirul vechiului cu inscripția de la 1812. Prin Nalbant trece șoseaua Cataloi-Măcin. Tot aici județul a construit un frumos pod de piatră pe pârâul Teche. Această pod a costat pe județ 40000 lei.

Colector.

Diferite Societăți

Ministerul de interne a izgonit din țară pe căi administrative, pentru Transilvania, pe sușii Unguri, Farcaș, Cercos, Adam Cercos și Ioji Sokior, cei doi dintâi prin punctul Ghemesier și cel din urmă prin punctul Oituz.

—x—

La primăria urbei Mahmudia, din acest județ, în ziua de 7 Noembrie a. e., ora 8 p. m., se va pînă licitație pentru darea în antreprenorii a nivelului și posibilitatea străină. Sf. Nicolae din acel oraș, precum și construirea unui pod.

—x—

In baza deciziei consiliului de ministri, s-a expulsat din țară prin punctul Burdujeni, evreul Avram Solomon.

—x—

Prin punctul Giurgiu, s-a expulsat din țară pe căi administrative de către ministerul de interne, indivizii Korchim Bochos și Sarchim Năsescu.

—x—

Ministerul de interne a luat măsură, ca pentru transportarea spre a fi aduși la urma lor a diferenților individuăi găsiți fără căpătă, și agenților polițiști însărcinați cu escortarea lor, să se facă gratuit de către serviciul de navigație din Galați pendinte de regia monopolului Statului; în care scop s-a și dat ordine agenților liniei Brăila-Sulina.

—x—

Vîro său de avocați ai baroului din București să îscălită o petiție, pe care o vor remite ministrului de justiție, cerându-i să oblige pe toți avocații Tribunalelor și Curților din țară să părăsească în timpul pledoariilor.

—x—

Săptămâna trecută, d-nu Dimitrie Sturdza și d-ni miniștri An. Stolojan, C. I. Stoicescu și I. I. C. Brătianu, său au asistat la deschiderea expoziției regionale de la Craiova, în mijlocul unei pătări de mari.

Primarul orașului a urat bună venire miniștrilor prezenți, mulțumind autorităților locale pentru reușita expoziției și promînd tot concursul guvernului în rezolvarea cestuiilor economice.

D-nii miniștrilor au vizitat cu deosebită atenție data de guvern Olteniei.

A răspuns ministerul domeniilor, d-nu An. Stolojan, mulțumind autorităților locale pentru reușita expoziției și promînd tot concursul guvernului în rezolvarea cestuiilor economice.

D-nii miniștrilor au vizitat cu deosebită atenție.

După amiazi, d-nu președinte al consiliului și cel-l-alti d-ni miniștri au mers din nou la expoziție, spre a asista la alegerile de cal.

În urmă, d-nu Dimitrie Sturdza a primit și a șăzut mai multe vizite.

—x—

D-nu ministrul al instrucției publice, având în vedere numerosele cereri ce i-se adresăză din partea membrilor corpului didactic primar pentru acordarea de concedii, în scopul completării studiilor, a luat dispoziția că, pentru a dobândi astfel de concedii, petitionarii trebuie să aibă deja titlurile necesare, pentru a putea continua cu folos studiile, și ca aceste studii să fie de așa natură, ca petitionarii, după a lor terminare, să devină mai apti pentru sarcina lor de institutori sau învățători.

Pentru străinătate se vor acorda concedii, când se cer pentru studii cari nu pot fi urmată în țară, iar petitionarii vor trebui să facă declarări autentice că, după terminarea studiilor, vor mai servi cel puțin 6 ani în învățămînt, sub pedepsă de a perde dreptul la pensie pe timpul că a durat concediu.

Suplinitorii vor numiți tot-dăuna de minister și vor fi pătiți cu 80 la sută din salarul titularului.

—x—

O nouă societate cooperativă. — Un mare număr de cetățeni români din Capitală, luanț inițiativa înființării unei societăți cooperative, său intrunit Jouf sâra în casa d-nu N. A. Popovici din strada Zalomit, și discutând statutul acestei societăți, său ales un consiliu de administrație din următoarele persoane:

D-nu colonel Petroni, N. A. Popovici, Mihail Stănescu, Al. Bălășeanu, V. Balotescu, Ion Popescu, căpitan G. Damian, Cristofor Niculescu, Nicolae Tomescu, Dinică Bălășeanu, Sava Lucescu, Christache Grigorescu, Gh. Lăzărescu, Paraschiv Zătescu și d. Grigorescu.

Censori său au fost aleși d-nu C. D. Scărba, Tăcău, G. Mehedințeanu și C. Popovici.

Acăstă societate cooperativă, care va fi înregistrată cu firma „Mercur”, va înființa succesiiv patru secții. Deocamdată, și în curînd va înființa în Bulevardul Elisabeta un mare magazin de coloniale, assortat bogăt în așa mod, ca să satisfacă chiar și gusturile cele mai rafinate.

In Transilvania și Banat său încep să se rădăcini sănătosse acest fel de societăți cooperative. Astfel în Sibiul „Societatea de Com-

sum” având un frumos magazin de coloniale, a realizat în acest an beneficiul său de însemnat, în cînd a putut să înființeze către-va filiale prin comunele românești din Imperiul român, ca astfel să se pună capăt speculațiunilor străinilor.

Tot asemenei societăți s-au înființat în Blaj, în Făget și prin comunele rurale din Banat și totușă au luat un avantaj imburător; se crește astfel o generație de negustori români, respingând de pretutindeni pe negustorii —chirari străini, care prin totușă satele românești fac numai pe agentii guvernului ungurești.

Urâm societății „Mercur” din Capitală a ceea cea îzbândă pe care să repurtă societățile similare românești din Transilvania și Banat.

—x—

In Constanța a apărut un nou ziar, cu numele de METEORUL, sub conducerea unui comitet.

Urâm nouul confrate trai lung.

DIN STREINATATE

Revisuirea Procesului Dreyfus

In ziua de 26 Octombrie, curtea de casărie a început examinarea revisuirii procesului Dreyfus. Consilierul Bard și-a prezentat raportul său, care nu-l de căt o pleoarie în favorul deportatului din Insula Dracului.

In decursul ședinței, o lume imensă s-a grămadit în fața Palatului de justiție, manifestând contra lui Dreyfus și a dreyfusistilor.

Deputații antisemiti și naționaliști, Drumont, Milevoye, Lasies, Gervaise, Denis, sunt acuzați, cu strigătele de: „Jos jidăniș!”

D-na Dreyfus, avocatul Labori și avocatul Demanges sunt de față.

D. Bard citește analiza rechizitorului d-los Manau, expunând depozitia colonelului Henri care nu poate fi suspectată și care este un fapt nu, constituind o presuție de inocență, suficient spre motiva o cerere de revizuire. D. Bard examinază raporturile asupra interogatorului lui Dreyfus, citind afirmațiile repetitive ale acestuia că este inocent, și examinază cestuinea borderoului care rămâne singura pentru susținerea acuzării. Dar dacă borderoul este acul principal al condamnatului, Dreyfus trebuie să fie de fapt, din raporturile contradictorii ale experților, eriat de condamnarea sa.

Căt despre preținsele mărturisiri ale lui Dreyfus, d. Bard dice: Admitând că Dreyfus a mărturisit că a comis delictul de a pune curse, rezultă de aci că a mărturisit că a comis o trădare?

D. Bard regretă că consiliul de răsboi n'a putut să lumineze afacerea damei voiață, căcă era interesant a se ști cum un document secret așa de important a putut să iasă de la minister. D. Bard citează niște scrisori ale lui Picquart către ministrii, în care Picquart povestește că a fost impeditat de a dovedi inocența lui Dreyfus. Generalul Gonse i-a spus: La ce te gândești? D-na și bine că Mercier și Saussier sunt amestecați în acăstă afacere.

O altă scrisoare a lui Picquart afirmă că s'a comunicat acte secrete în camera consiliului de răsboi.

Nici un incident.

Paris, 15 Octombrie. — Audiența Curții de casărie. Raport suplimentar.

Rechizitorul d-los Manau reaminteste diferențele încercării de a se face revisuire, denunțarea în contra lui Esterhazy, afacerea Henri. Cererea de revizuire a d-nei Dreyfus este bazată și pe faptul că borderoul ar fi scris de Esterhazy. Curtea de casărie trebuie să examineze după anchetă, dacă faptele date la o revizuire conform legii.

D. Bard începe discursul său prin aceste cuvinte: Curtea de casărie este sesizată în mod regulat; ea va avea să vadă dacă poate să se pronunță fără anchetă suplimentară.

D. Bard citează o serie de documente, raportul maiorului du Paty de Clam relativ la arestarea lui Dreyfus, procesul verbal al arestării și interogatoriul lui Dreyfus.

D. Bard face, cu ocazia proceselor verabile, niște observații, care provoacă mișcări de surprindere în auditor. La interogatoriul maiorului du Paty de Clam a făcut pe Dreyfus să scrie de 10 ori textul do-

cumentelor incriminate, în piciore, pe scaun cu mănuși, fără mănuși, cu diferite condeie. În raportul său, majorul du Paty de Clam menționează faptul că pe când Dreyfus scria sub dict-oare sa, era în prada unei emoții vii. D. Bard crede că trebuie să facă să se observe că fotografia acestei scrisori nu indică că acela care a scris-o se află în prada vrunei emoții ore-care. (Miscări de surprindere în auditor. La interrogatoriul său, Dreyfus jură că este inocent.)

D. Bard citește raportul comisarului în fața consiliului de răsboiu și raporturile experților. Apoi citește un raport al colonelului Guérin și declaratiile căpitanului Lebrun Renault, care după parada de execuție, declară că Dreyfus i-a spus că a dat documente străinătății, dar pentru a obține în schimb altele mai importante.

D. Bard adaugă: Sau căpitanul Lebrun a vorbit puțin cam ușor în fața unor camarazi, sau a raportat niște cuvinte ale lui Dreyfus, care transmițându-se din gură în gură, au fost denaturate. Raportul examină pe lung declaratiile relative la pretinsele mărturisiri și termină dicând: Dreyfus a protestat în tot-d'a-una că este nevinovat, chiar în diminea de degradare sale.

D. Bard examinează afacerea cărții pneumatice (petit bleu) căutată în mâinile lui Picquart. El nu poate să examineze rolul lui Picquart, de ore-ne o instrucție este deschisă în contra lui.

Vorbind de denunțarea lui Mathieu Dreyfus în contra lui Esterhazy, d. Bard citește o scrisoare a acestuia din urmă adresată ministrului de răsboiu, mult mai nainte de denunțare, în care el protesteză în mod viu de inocenția sa. Esterhazy face apel la mărturia unui suveran străin al cărui nume d. Bard nu crede că e nevoie să-l facă cunoscut.

D. Bard dice că poate du Paty de Clam și Henri ar fi putut luma afacerea dinăuntru.

Raportorul se miră de modul cum a fost condusă această afacere și blamăză perchișările făcute la Picquart în lipsa sa. Citește depozitia lui Picquart în fața judecătorului Bertulus, căruia i-a declarat că a cunoscut falșul lui Henri puțin înainte de plecarea sa de la minister. — D. Bard citește interogatorul lui Henri luat de d. Gavaignac, după arestarea sa. — Henri a declarat că nimănii nu știa că acul fabricat de el era contrafăcut. Cât timp nu s-a cunoscut falșul, a putut să aibă incredere în afacerea judecata, dar când falșul a fost descoperit, constată sa deja nu era împăcată.

D. Bard citește o scrisoare confidențială a lui Picquart adresată d-lui Perrin la 2 Septembrie, în care Picquart cauță să demonstreze că Dreyfus este nevinovat și că a voit să o dovedească generalilor Billot și de Boisdeffre, căruia nu i-a opus niciodată dovedirea culpabilității sa. — Henri și du Paty de Clam au întrebuită manopere culpabile pentru a face să se condamne Dreyfus.

În sfârșit, scrisoarea lui Picquart dice că în momentul arestării lui Dreyfus nu era nici o dovadă de culpabilitatea sa; atunci s-a încărcat dosarul său și s-a intrat pe calea falșurilor.

DIVERSE

Un proces-verbal comic

De și lumina învețământului a pătruns adăpri tôte satele, totuși se mai găsesec înăunitele comune depărtate, al căror primar, ne fac adesea să ridem.

Un exemplu:

Trebuia să se redijeze un proces-verbal relatând fapta frumoasă a unui individ care omorise o lupică, sau mai curând un lup.

Iată cum povestește el:

«Noi, subsemnatul, Primarul Comunei X., certificăm că numitul Mihail, cultivator și profesor la stirpirea animalelor puturoase și locuind în acăstă comună, ne a declarat că a omorât o lupică pe marginica pădurii, ale cărei labe le înțîlnise. Noi ne am transportat pe zilele labe, însoțit de ajutorul nostru, care indată a recunoscut dobitocul doborit, nu de o lovitură de pușcă, dar cu o bită, — venind să constatăm sexul animalului, am recunoscut că zina lupicea era un lup; pentru care răjiune n-am estras puia din corpul său nici n-am acordat premiu de căt numai pentru lup, tot cu ajutorul nostru căruia am tăiat urechile, pentru a fi anexate la presentul certificat și a servi pentru premiu, și am semnat în prenumă cu ajutorul nostru».

... X ...

P.S. am respectat ortografia și punctuația.

Géto

**

O foie franceză publică niște dată statistică interesante relativ la condiția socială a părintilor, cari au dat naștere unor copii celebri. Astfel: tatăl lui Verdi a fost cărciumar. Al lui Pailleyn—măcelar. Al lui Jules Simon comeciant de postavuri. Al lui Arsène Houssaye—zidăru. Al lui Jules Claretie—comerciant de porcelan. Al lui L'Ennery—vîndător de haine vechi. Al lui Ulbach—erelor. Al lui Brisson—tapiter. Al lui Sarcy—cărciumar. Al lui Coquelin—brutar. Al lui Pasteur—argăsitor de piei.

**

O locomotivă pe sub apă. Iată o idee care numai din capul unui american poate să poarte! Ceea-ce e și mai curios însă este că aparatul nu numai că este con-

damă, avea în mâini cărți de rugăciuni. Acea bătrîneț era foarte mare, pe când a stăpânit era micuț și îbrăcată în eșafea albă cu leneutori de aur.

După cum spuse se ucenicul, un grădinar deschise poarta, cea mare, și echipajul porni ocolind pajiste și îndreptându-se spre eșire, mersă prin marea alei de castani ale căror ramuri n'veau încă nicio frunză.

Când trăsura ajunsă în dreptul porței, un șipet ascuțit resună odată și strengărija, repedindu-se din nou în curte, chemă din tôte puterile cu desperare: Josef, Josef!...

Josef revenea cu coșul gol și la rîndul său, dețe și el un șipet; căci copila, zăpăcită, căzuse sub picioarele cailor și era pote atinsă... Dar, vizitul stăpân pe hâjuri, oprișe caii la timp. Fetița se ridică strigând:

— Trebuie să trece nainte!... Mai fi săpat de viață; căci sunt prea nenorocită!... Ea începu să se vaite și să sus-

truit, dar încă și funcționază de câtva timp în apele de pe cota Statelor-Unite. Acest aparat se poate transforma după vole în torpilă, de o formă bizară, purtând de ambele părți opt mici rote prevăzute cu dinți.

Pentru a fi pus în funcțiune, se dă drumul la un mic robinet care permite să pătrundă prin cinele rezervore cantitatea necesară de apă. Mașina poate fi pusă în acțiune până la o adâncime de 30 metri, ducând 10 vagone și parcursând 12 kilometri pe oră.

Locomotiva torpilor se întrebunează pentru a transporta diferite materialuri pentru construire de poduri și alte lucruri.

INFORMAȚIUNI

Ministerul instrucțiunilor publice a dispus împărtirea elevilor de la seminarul musulman din Babadag, în două divizii: divizia I cuprinde pe absolvenții de curs primar, iar a doua pe acei ce nu au acest curs. Celor dintâi li se va predă limba română 3 ore pe săptămână și istoria țărei 2 ore; iar celor din divizia a II li se va predă programele întregul curs primar în limba română căte 3 ore pe zi.

Acăstă măsură este luată numai în mod provizoriu până la întocmirea unui program analitic și a unui regulament special pentru seminarul din Babadag.

— X —

Suntem informați că d-l V. Pop, dirigintele oficialul telegrafo-poștal din localitate, i s-a propus de Direcția generală a Poștelor permisarea la oficiul din Tulcea în aceiași calitate.

De și ne pare bine de acăstă meritată avansare, ce se face bătrînului nostru amic, regretăm din suflet plecarea d-lui Pop din mijlocul nostru, unde d-sa prin tactul și maniera ce-l caracterizează are multe și adânci simpatii.

— X —

D-l Ion Nicolaă, cunoscutul comerciant din Tulcea, a fost numit președinte al consiliului general.

— X —

Săptămâna trecută o bătrâncă din orașul nostru, în etate de 80 ani, a incetat din viață în următoarele imprejurări: Soțul său ducându-se în

pine, fără să părăsească locul de unde se ridicase.

— Fugi de acolo!... strigă visiul ne căjit.

Marele Josef, apropiindu-se o luă de brăț pentru a o da la o parte..

— Ce este? întrebă tinerețe femeie, aplaudându-se.

— Mai nimic!... esclamă mititică, plângând mai tare și silindu-se să se scapă de el. Mai nimic!... dar, mi-ai furat pachetul! și voi și bătut! Ah! cătaș! vrea să mor!..

Ușa cupeului se deschise și domnul se coboră; iar mama și copilele și intindeau capetele curioase.

— Să vedem, copila mea, deslușește mai repede! Ce și s-a întâmplat?...

— Mi-ai furat pachetul de băcăniș, așa că la poarta d-stră. Uite factura, era în el marfa pentru 15 lei. Nici odată nu m-

pădurea Statului ca să fure lemne a fost surprins de păduraru Teodor Bulică, un roman bănatean, care l-a luat toporul ca corp al delictului. Pe când amândouă veneau în oraș, le-a șit înainte bătrâna tărcă insotită de două căini forte și. Asimțind căinile asupra păduraru și repedindu-se și ea spre a-l smulge toporul din mâini, acesta îl dete o brâncă, din care caușă cădând pe spate muri instantaneu.

D-l procuror al tribunalului însoțit de medicul primar al județului Tulcea, d-l V. Vartolaș, s-a reîntors din București, unde a anunțat mai multe cestiuni școlare cu d-l ministrul al instrucțiunilor publice.

— X —

Revisorul școlar al județului Tulcea, d-l V. Vartolaș, s-a reîntors din București, unde a anunțat mai multe cestiuni școlare cu d-l ministrul al instrucțiunilor publice.

— X —

Ministerul instrucțiunilor publice a lansat o circulare către invățătorii sășești, prin care îl îndatorăză a ține conferințe sătenilor pentru combaterea alcoolismului.

Printre invățătorii din plasa Babadag sunt mulți bătrâni inteligenți, cari posedă darul vorbirei, deci, suntem siguri că conferințele pentru combaterea alcoolismului vor fi incununate de succes. Dintre acești invățători punem marți speciale în d-l V. Popescu de la comuna Enisala.

— X —

In noaptea de 14 spre 15 corent, pe când venea de la Galați bătrâna căpitanul de barcă, Barba Gherasim, a incetat pe drum din viață. — Causa se crede a fi băla de care suferă de mult timp. — Casul s-a făcut cunoscut procurorului, căpitanului portulu și medicului respectiv.

— X —

In noaptea de 18 corent, individualul Rașid Amet din strada Română din Tulcea, ducându-se în prăvălia lui Mendel Moscovici a furat 2 pâină. — Delinquentul fiind prinț de poliție l-a perit pofta de a se mai înfrunta din munca altuia.

— X —

In noaptea de 19 corent, pe la orele 8 iun. individualul Ion Constan-

vor crede. Dicând acestea, ea întinse o hârtie.

— Atât e tot?... răspunse tinerețe femeie. Aproape-te copila mea.

Ea scosese deja punguliu.

— Cunoști pe acesta mititică? Întrebă bărbatul pe măcelar.

— Da, domnule, domnul Cardon, o trimisese în adevăr să ducă o comandă.

Ea a pus pachetul jos, voind să privește la d-vosă și bunul Dumnezeu a pedepsit-o pentru curiositatea sa.

— Că ești de răetăcio!... disse strengărija, sprópe linșită, întinjând o mână spre acea care-i venea în ajutor și cu ce-l altă stergându-și lacramile.

— Factura d-le este de 15 lei, reluată, iată că ești da 20. Cu restul vei cumpăra florii său prăjitură.

— Mulțumesc, domnă, suntești bună. și nu voi uită asta niciodată, și sigură.

(Va urma)

FAUSTINA

DE

CAMILLE BIAS

Traducere de Génie

CAP. I.

Strenghărija

(urmăre)

Visițul abia putu săpăniș caș, nerăbdător, până ce femeia și copilele se urcă.

— Ade, fugi, mai repede. Vezi vedere din stradă.

Acăstă judecată, îl plănuiește sigur; căci se botări să plece.

In acest timp, băiatul ocolea casa merendă spre bucătării; iar în trăsura se mai urcă o femeie tenuără cu sojul ei. Amândouă erau foarte eleganți îmbrăcați.

Totă băstăția familie mergea la biserică; căci atât bătrâna servitoră căci și tinere-

tin și Sinea Rijoc, luându-se la certă, cel d'aldouilea Juand o piatră și aruncând în Ion Constantin, și nelovindu-l, piatra a trecut mai departe în ograda femeiei Iordachiță Călin și lovind-o în cap, i-a spart capul. Individul Sinea a dispărut, Ion Constantin a fost dus la poliție, iar pacienta a fost dusă în cura spitalului comunal.

—x—

In noaptea de 19 iunie, orele 11 jum. Pascu Matei, Ivan Teodorof, Dumitru Constantin, Mitu Ivan și Teodor Anton din Tulcea, fiind la o nuntă din strada Timpului, pe la sfârșitul nunții luându-se la certă său unit cu toții contra lui Pascu Matei.

Acesta era înarmat cu un cuțit care stetea gata a lovi în caz de a fi atacat. Poliția intervenind la timp a linștit lăsrurile, luându-i pe toții la poliție.

—x—

Ziarul „Lumea Nouă” în două numere consecutive anunță că pasportul lecarului Petre Alexandrof Afanasieff e fals.

Noi răspundem numitului ziar că mint și afirmăm că Pasportul există în original așa cum a fost scris de șeful Poliției din Odesa pa numele: lecarul Petre Alexandrof Afanasieff în anul 1880 și visat de consulul nostru general din Odesa pentru Tulcea.

Atât și nimic mai mult. Nu putem sta de vorbă cu ziarul tuturor minciunelor.

—x—

Suntem informați că ministerul cultelor a înființat de la 1 Noembrie un post de secretar pe lângă Revisoratul școlar din Tulcea; iar de la 1 Aprilie viitor se va înființa

și un post de sub-revisor școlar. Felicităm pe d-l revisor școlar Vartolău pentru succesul obținut.

Rămâne acum la alegerea personalului.

Suntem siguri că onor. minister

va ține socotă de recomandările

ce le vor face în aceste privințe

d-l Vartolău.

—x—

Un fort de 1,800,000 ruble

Ministerul afacerilor străine, a primit de la Legația Imperială a Rusiei că un șerif-care Ribine și Gabriel Gabrilovič, negustor la Petersburg și casier al Contesei Nadejda Sterbock-Fermor a fugit din Rusia în ziua de 8 Noembrie 1897, după ce a furat de la numita contesă sumă de 1.800.000 de ruble și a luat drumul spre Berlin.

Tote cercetările făcute atât în Europa cât și în America, pentru a da de urmele numitului Ribin a rămas infructoase. Acuma însă se bănuște că autorul acestui mare furt s-ar fi aflat în România, și mai mult în Dobrogea.

Aviz autorităților administrative din Dobrogea.

—x—

In urma reacțiunel americane de 3 și jum. cant., bursele europene păstră de căte-va dile o rezervă generală, necumpărând cereale de căt eu prețuri forte reduse.

Acăstă schimbare bruscă nu s'a putut ca să nu se resimtă și în piețele noastre, din care cauză aproape în tot timpul săptămânii a domnit calmul. Fărăturile fiind în scădere, în porturile dunărene nu

avem de înregistrat de căt operațiuni forte mică.

In Brăila s'a cotat: grâu cu 16,50% k; porumbul roșu nou cu 9,15%; orzul cu 9,25% k; orzóica cu 11,75% k; fasolea cu 12,75% k.

In Constanța: orzul cu 5,10 hecto; meul 5,20 hecto; inul 13,20 hecto; rapița 6,20 hecto; secără 7, grâu arnăut 14,20.

La Galați operațiuni cu totul neînsemnate: grâu cu 10,50 hecto. cinguantă colorat 7,25 hecto; iar secără 8,20 hecto, magazie.

Probabil că noua fază nu va dura mult.

Poșta Redacției

Unui interesat. La epistolă d-tale în privința cronicel „O rezoluție” nu putem răspunde de căt: Inelus-gădules, ghici păcui deget am pus?

D-lui Farfara, Loco. Vîntul bate, căni latră.

Florei, Cărcal. Ni-i temă că ne îbăga în Cremeni și de, suntem și noi dragi Domne tineri și de acuma înainte ne așteptăm viitor; ba unii avem chiar și copii, să nu vă supărăți.

Sergent-Major, Loco. Așa-ți căci ne ascultă statul, nu ne făceai obrazu de rușine?

M. N. Tulcea. Știți ce a făcut țiganu „bună-i mortă, bună-i vie; da-i mal bună vie”. Bună-i și poesie, când îi poiesi, nu ca a d-tale. Mai bine serie proslă, însă vezi!!!

Vești, București. La co...

La Lipografia Dimitrie Nicolaescu din Constanța, se execută orice lucrări atingătoare de aceasta branșă.

La Librăria d-lui Dimitrie Nicolaescu din Constanța, se găsesc toate cărțile necesare scăcolor.

„SANATATEA”
inventat de
ION PETRESCU-CARPINIȘEANU

Cu mult superior tuturor celor din străinătate, fiind construit în tăie părțile lui după principiile științei adevărate; modele de diferite mărimi și forme, sprijină exigențele variate ale publicului, vindeci: boliile de stomac, Reumatism, boliile de ochi, de urechi, boliile nervoase în genere și are o influență imediată și salutară asupra organelor Genito-Urinare și prin stimulație ce imprima tutelor funcțiunilor organismului, dându-le o mare vitalitate, îl face apt a elimina principiile tutelor bolilor, ori ce numire ar avea.

Modele cu prejurii de la 3-6 lei se află de vîndare în Constanța la librăria d-lui D. Nicolaescu.

FABRICA DE APE GAZOSE CHIMICE PURE

Alexandru Andreeșu

FARMACIST

Luând însumă direcțiunea fabricii, fac cunoscut numerosei mele cliențe și onor. public, că am montat o din nouă cu diferențe aparat sistemul cel mai nou și nu întrebuițez în fabricație de către acid carbonic lichid.

DE INCHIRIAT una cameră mobilată. A se adresa strada Mircea cel Mare Nr. 85.

Lemnăria de Schele de VINARE la cazarile noile.

JULIUS GRAD BABADAG

Am onore a încreșterea pe onor. public că am asociat Magazinul, în cantitate mari, cu tot felul de

Băuturi, Coloniale și delicătese

Prăpăde și de prima calitate.

Asemenea cu tot felul de unele și obiecte pentru construcția de case, etc., brăzde, balamale, zăvore, rândele, etc., etc.

Pe lângă articolele de Coloniale și ferărie, mai posed și un bogat asortiment de obiecte de menajă sticlărie, porțelanuri, scaune etc.

NOJA LIBRARIE ȘI PAPETARIE „ROMANA”

— BABADAG —

VICTOR WELTER

Am onore a aduce la cunoștință Onor. Public și în special d-lor: Invățători, Primari și Notari din prin comunele rurale, că cu începere de la 1 iunie 1898, **„NOJA LIBRARIE ȘI PAPETARIE „ROMANA”**, nouă magazin cu tot felul de materiale necesare cancelariilor ori cărei autorități.

Asemenea am adus un mare asortiment de cărți școlare, literare și științifice, precum și un stoc considerabil de rechiziție școlare, toate în vederea primilor de astă-dată pentru elevi, prejurii forte avantajoase.

TABLOURILE

M. M. L. L. Regele și Regina și A. A. L. R. R. Principele și Principesa României

Prezentă și difereite altele cu peisaje

Se văd de vîndare la Libraria D. Nicolaescu, din Constanța.

Editor responsabil: I. POPOVICIU.

TIP. „ROMÂNĂ”, DIMITRIE NICOLAESCU—CONSTANȚA